

Julkisuuslain ajantasaistaminen, Lausunto työryhmän mietintöön

Viite: VN/27452/2020

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy kannattaa julkishallinnon avoimuutta ja haluamme edistää sitä silloin, kun kyse on julkisuuslain tarkoituksen toteuttamisesta;

Julkisuuslaki 3 §: ...toteuttaa avoimuutta viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan

Niin ikään julkisuuslain uudistamisen tavoite; selkeämmän ja ajantasaisemman sääntelykokonaisuuden luominen on kannatettavaa.

Lähtökohtaisesti VTT on kuitenkin tyytyväinen nykyiseen julkisuuslain soveltamisalaan, jonka mukaan sitä ei sovelleta VTT:hen. VTT ei käytännössä käytä julkista valtaa. Siltä osin, kun VTT käyttää julkisia varoja – valtionavustusta tai kilpailtua julkista rahoitusta esim. Business Finlandin tai EU:n rahoitushakujen kautta kilpailutettuja rahoituksia – VTT noudattaa kansallisen ja EU lainsäädännön lisäksi rahoituksen antajan määrittämiä ehtoja raportoinnista ja julkisuudesta. Hankinnoissaan VTT noudattaa hankintalakia, mikä takaa niiden osalta riittävän julkisuuden. VTT:n palveluksessa ei myöskään ole virkamiehiä.

VTT tuottaa B2B tutkimuspalveluita; tutkimusta yrityksille ja yhteisöille sekä julkiselle sektorille eikä VTT:llä ole henkilöasiakkaita. Suoraan yksittäisiä kansalaisia tai organisaatioita koskevia päätöksiä VTT ei myöskään tee. Julkisuuslain tarkoittamia viranomaistehtäviä VTT:llä ei ole; joitakin yksittäisiä Mikes –tutkimusalueella olevia kansallisen metrologialaitoksen tehtäviä, esimerkiksi ns. mittanormaanin ylläpito - voidaan katsoa viranomaisluonteisiksi.

Työryhmän ehdotuksessa on pohdittu soveltamisen rajausta niin, että ns. kaupallinen toiminta jäisi sen ulkopuolelle. VTT:n kannalta kuitenkin vaikein tilanne olisi sellainen, että osaan toimintaa sovellettaisiin julkisuuslakia ja osaan ei, koska tämä edellyttäisi kaksinkertaisia prosesseja ja menettelyjä. Tämä edellyttäisi kuitenkin sitä, että joko nykyiset tai nykyisen kaltaiset salassapitosäännökset pidettäisiin julkisuuslaissa.

Teknologian tutkimuksessa korostuu asiakkaitten ja VTT:n liikesalaisuuksien turvaaminen ja salassapito. Julkisuuslain nykyiset salassapitosäännökset olisivat riittävät turvaamaan VTT:n omat ja sen asiakkaiden liikesalaisuudet sekä myös kansalliseen turvallisuuteen liittyvät tehtävät eikä niitä saa höllentää.

VTT on rakentanut tiedonhallintansa ja tietoturvallisuutensa Osakeyhtiö -muotoista toimintaansa vastaavaksi ja niin, että täytämme lähitulevaisuudessa ISO27001 sertifikaatin vaatimukset. Julkisyhteisöille tarkoitettua ja niiden toimintaa järkevästi tukeva tiedonhallintalaki ei istu Osakeyhtiölle. Mikäli sen noudattaminen tulisi pakolliseksi tarkoittaisi se VTT:n tiedonhallinnan uudelleenrakentamista, mikä olisi erittäin työläs, kallis ja aikaa vievä muutos. Tiedonhallintalakia ei mielestämme siten tulisi soveltaa VTT:lle

Espoossa 12.2.2024

Matti Karhunen

Lakiasiaainjohtaja